

Toto vydání *Života ironického a jiných povídek* je počtem šesté. Po prvé vyšla kniha r. 1912 v nakladatelství Unii jako 1. svazek „Spisů F. X. Šaldy“, druhé vydání vyšlo ještě téhož roku, třetí je z r. 1918, čtvrté z r. 1922; páté vydání, definitivní, rozšířené a se značnými stylistickými zásahy do textu, připravil Šalda k tisku během roku 1935, poznámka k němu je datována dnem 14. prosince t. r., a vyšlo roku následujícího, 1936, v Melantrichu jako 5. svazek „Díla F. X. Šaldy“. O poměru tohoto definitivního tvaru k tvaru původnímu a významu Šaldových korektur srv. Václav Černý „Nad dvojnásobným zněním Šaldova *Života ironického*“, *Kritický měsíčník*, roč. IV (1941), 157—164. Všechna prvnější vydání kromě pátého, definitivního, obsahují v čele, po slovu úvodním, tento text, věnující knihu Růženě Svobodové: „Spisy tyto připisují paní Růženě Svobodové, vzácné básnířce i přítelkyni, vysoké duši a hrdinnému srdci, památkou společné práce myšlenkové i umělecké, duševní i básnické, neboť nedělili jsme nikdy obojího. Její jméno, přejí si, aby bylo jako svaté znamení nad vchodem domovním, které plaší a odhání všecko nízké a špatné a dovoluje vstoupiti jen dobrému a čestnému. Může-li jí býti něčím tento projev úcty a oddanosti v době, kdy prožíváme spiknutí luzy nejen kavárenské a hospodské, ale i salonní, dosti bude i mně. F. X. Š. V Praze v březnu 1912“. Toto připsání, které zřejmě zahrnuje nejenom povídkovou sbírku „*Života ironického*“, nýbrž vůbec celek *Vybraných spisů Šaldových*, tehdy zahájených právě jmenovaným svazkem, nahradil autor r. 1936 v 5. vydání „*Života ironického*“ touto prostší a omezenější dedikací knihy: „Památce Růženy Svobodové, již bylo připsáno vydání první“. Všechna dosavadní vydání obsahují dále na konci knihy tuto „Poznámku k povídce *Z roku pokoření*“: „Tato povídka byla uveřejněna r. 1909 v „*Novině*“. Po dvou letech přihlásil se p. Karel Horký ve „*Stopě*“ s obžalobou, že povídka má jest plagiátem nebo parafrází jeho črty „*Pilin*“. Opakuji zde znova, co jsem mu odpověděl již v „*Novině*“ z 28. června 1911: totiž, že „*Z roku pokoření*“ jest zcela a naprosto majetek můj vším, invencí i výrazem, poněvadž jsem před ní neznal črty p. Horkého. Nyní, když jsem si ji přečetl, vidím, že obě

práce mají společný jen jeden bod látkový, a ten jest zcela náhodný*); moji přátelé znají i vnější, životný podnět mé práce a vědí, jaká okolnost mně jej přinesla. Jinak, opakuji, obsahem, výrazem, formou není prazádného spříznění mezi povídkou mou a črtou p. Horkého“.

Základem dnešního vydání je ovšem poslední tvar, jež Šalda sám knize dal, tedy vydání z r. 1936. Obsahuje tyto povídky: *Život ironický* (původně vyšly v šesti pokračováních ve „Volných směrech“ XI, 1907), *O Frau Land, hříšníci a kajníci* (psáno r. 1904, označeno podtitulem „Starý portrét“ v 1. vyd.), *Smrt hraběte Kryštofa des Loges* (po prvé v „Novině“ IV, 1910—1911), *Povídka o perle Žetímě* (po prvé v „Novině“ IV, 1910—1911), *Psáno tužkou na starém papíře: 1. Umění a mistr, 2. Z roku pokoření* (původně s tímto titulem a pseudonymálním dodatkem „Črty J. Řapíka“ v „Novině“ II, 1908—1909), *Modloslužebník* (psáno r. 1911), *O neblahé bohatýře* (nedatov.), *První otřesy* (nedatov.), *Dva prstýnky korneta Jakuba Pýchory* (po prvé v „Listech pro umění a kritiku“ IV, 1936). K tomuto celku Šaldou zredigovanému připojeny v dnešním vydání dodatkem ještě tři prosy Šaldových počátků, vznikem se kladoucí před povídky knihy „Život ironický“; jsou to: *Fantasie spleenu* (po prvé v „České Thalii“ II, 1888; věnováno Jaromíru Boreckému), *Analysa* (původně ve „Vesně“ X, 1890—1891; po druhé jako 30. soukromý tisk klubu Kmene péčí J. Pistoriusa a v úpravě K. Teigehe k večeru Šaldovy básnické tvorby dne 1. dubna 1946; oba polemicko-programatické listy, jimiž Šalda obhajoval a vykládal své umění odpovědí na reakci „Času“ a jež vyšly v „Času“ 26. září a 14. a 28. listopadu 1891, viz v svazku Šaldových spisů „Kritické projevy I. 185 a n. a 470 a n.“), *Šly světem* (původně v třech pokračováních „Lumíra“ XXVIII, 1899—1900).

Několik omylů a chybiček, jež Šaldovi proklouzly při korekturách jeho knihy, vynutilo si zásahy do jeho textu. Klademe:

—¹) V pov. „Život ironický“: „... drobné, ale jasné zimní slunce *polévalo* ... ledovou poušť jeho duše“ (místo „poléval“ v 5. vyd. str. 27).

—²) Tamže: „Naslouchat, cítit, vnímat: ano. Jen *na nic* nemyslit ...“ (místo „Jen ne nic nemyslit ...“, 5. vyd. str. 34).

—³) V pov. „O Frau Land, hříšníci a kajníci“: „Podivná touha po pravdě, ne po všeobecné pravdě profesorské, jak o ní psali *libomudrci* v knihách ...“ (místo „lidomudrci“ v 5. vyd. str. 100).

—⁴) V pov. „Povídka o perle Žetímě“: „... ve jménu Boha jediného, vznešeného, přemocného, stvořitele lidí a džinů při písmě na prstenu Šalomounově, *syna Davidova* ...“ (místo „synu Davidova“, 5. vyd. str. 151).

—⁵) V pov. „Analysa“: „... mezi prachovými výhněmi bolestí a v otřesech nervů ...“ (místo „bolestí a otřesech ...“, vyd. Kmene str. 8).

*) Na tomto místě je tvrzení formulováno původně takto (1. vyd. „Života ironického“ z r. 1912): „... vidím, že obě práce mají společný jen jeden bod látkový a ten jest *patrně* zcela náhodný ...“.

—⁶) Tamtéž: „Zapíral přírodu v umění — v tom tajemném, přepjatém, protinaturalistickém byzantinismu — jež podle některých nejvzácnějších duchů století stavěl nad ni sytostí, silou a kouzelností dojmů ...“ (původní znění [viz vyd. Kmene str. 15], kde místo pomlček stojí čárky, je matoucí nutic vztahovat zájmeno „jež“ k slovu „byzantinismu“, a nikoliv k vzdálenému slovu „umění“).

Závěrem děkuje vydavatel mladému literárnímu vědci p. Josefu Čermákovi, jenž obstarával korektury a byl v edičních pracích všestranně nápomocen. V. Č.